ERIC-EMMANUEL
SCHMITT

Cea mai frumoasă carte din lume

și alte povestiri

Traducere din franceză de
ILEANA CANTUNIARI

HUMANITAS
fiction

Cuprins

Wanda Winnipeg 7
E o frumoasă zi cu ploaie 31
Intrusa 53
Falsul 83
Totul pentru a fi fericită 107
Prințesa desculță 135
Odette Toulemonde 149
Cea mai frumoasă carte din lume 183

Postfață 203

Interiorul Rolls-Royce-ului, de piele. Uniforma şi mănuşile şoferului, de piele. Valizele şi genţile care burduşesc portbagajul, de piele. Sandaua împletită care anunţă o gambă rasată la marginea portierei, de piele. Taiorul cu fustă stacojie al Wandei Winnipeg, de piele.

Comisionarii de la hotel se înclină.

Wanda Winnipeg trece pragul fără să se uite la nimeni şi fără să verifice dacă bagajele sunt aduse în urma ei.

La recepţie, funcţionarii freamătă. Neputând să-i prindă privirea din spatele ochelarilor fumurii, se întrec în formule de bun venit.

— Bine aţi venit, doamnă Winnipeg, e o mare cinste pentru noi că aţi descins la Royal Émeraude. Vom face totul ca şederea dumneavoastră să fie cât mai plăcută cu putinţă.

Ea primeşte aceste dovezi de stimă ca pe ceva ce i se cuvine, fără un cuvânt. Angajaţii continuă conversaţia ca şi cum ea ar răspunde.

— Salonul pentru înfrumuseţare este deschis de la ora şapte până la ora douăzeci şi unu, la fel ca sala de fitness şi piscina.

Ea face o strâmbătură. Panicat, responsabilul se grăbeşte să anticipeze o problemă.

— Fireşte, dacă doriți, ne putem schimba orarul şi adapta programului dumneavoastră.

Sosind în grabă, directorul s-a strecurat gâfâind în spatele ei şi acum turuie:

— Doamnă Winnipeg, ne faceți o imensă onoare descinzând la Royal Émeraude! Vom face totul ca şederea dumneavoastră să fie cât mai plăcută cu putință.

Pentru că el a folosit acelaşi clişeu ca subalternii lui, Wanda Winnipeg schițează un zâmbet batjocoritor pe care nu-l ascunde angajaților, cu aerul de a spune: „Nu e prea isteț patronul vostru, nu e în stare să se exprime mai bine ca voi", apoi se răsuceşte ca să-i întindă mâna să i-o sărute. Directorul nu i-a perceput ironia şi nu o va bănui, căci ea îi va face hatârul de a-i adresa cuvântul:

— Sper că n-am să fiu dezamăgită: principesa Mathilde mi-a lăudat mult hotelul dumneavoastră.

Printr-o mişcare reflexă din călcâie, ceva între salutul unui militar şi omagiul unui dansator de tango, directorul receptează mesajul: a priceput că, găzduind-o pe Wanda Winnipeg, nu găzduieşte doar una dintre cele mai mari averi din lume, ci şi pe o femeie care frecventează lumea bună.

— Îl cunoaşteți, îmi închipui, pe Lorenzo Canali?

Cu un gest, îşi prezintă amantul, un bărbat chipeş cu păr negru, lung, ca dat cu briantină, care îşi înclină capul schițând un zâmbet, perfect în rolul prințului consort

care, fiind de rang inferior, ştie că trebuie să se arate mai amabil decât regina.

Apoi ea se îndreaptă spre apartamentul rezervat, ştiind foarte bine că în urma ei au început şuşotelile.

— O credeam mai înaltă… Ce femeie frumoasă! Pare mai tânără decât în poze, nu?

De îndată ce pătrunde în apartament, simte că totul acolo va fi foarte bine; totuşi îl ascultă pe director cum îşi laudă marfa afişând o expresie sceptică. În ciuda spaţiului vast, a marmurei din cele două săli de baie, a buchetelor de flori, a televizoarelor de ultimă generaţie, a marchetăriei preţioase a mobilelor, ea rămâne în aşteptare, mulţumindu-se să observe că ar fi util un telefon pe terasă, în caz că ar dori să vorbească stând pe şezlong.

— Desigur, doamnă, aveţi dreptate, vi-l aducem sus într-o clipă.

Evită să-i spună că nu-l va folosi niciodată, că va vorbi la mobil, căci ţine să-l terorizeze până la plecare, ca s-o slujească mai bine. Directorul hotelului Royal Émeraude închide uşa înclinându-se şi făgăduindu-i plin de efuziune câte-n lună şi-n stele.

Rămasă în sfârşit singură, Wanda se întinde pe o canapea, lăsându-i pe Lorenzo şi pe cameristă să-i aşeze hainele în dulapuri. Ştie că impresionează şi se amuză mereu de acest lucru. Pentru că nu-şi exprimă părerea, e respectată; pentru că nu vorbeşte decât spre a rosti o judecată dezagreabilă, este temută. Agitaţia pe care o provoacă cea

mai scurtă apariție a ei nu se datorează nici bogăției, nici celebrității, nici fizicului ei ireproşabil, ci ține de un soi de legendă care o învăluie.

Ce a realizat ea în fond? După părerea ei, totul se rezumă la două principii: să ştii să te căsătoreşti şi să ştii să divorțezi.

Wanda a urcat treptele societății cu fiecare căsătorie. Ultima – cu cincisprezece ani în urmă – a făcut din ea ceea ce este astăzi. Căsătorindu-se cu miliardarul american Donald Winnipeg, a devenit celebră: revistele din lumea întreagă au publicat fotografii de la nunta lor. Apoi şi-au făcut datoria copertele care i-au fost propuse cu ocazia divorțului, unul dintre cele mai savuroase şi mai mediatizate din ultimii ani, şi care a transformat-o într-una din cele mai bogate femei de pe planetă.

De atunci, viața ei de rentieră s-a dovedit uşoară: Wanda Winnipeg se mulțumeşte să angajeze oameni foarte calificați pentru a-i administra afacerile; dacă nu-i câştigă respectul, îi schimbă fără remuşcări.

Lorenzo intră şi gângureşte cu glasul lui cald:

— Care este programul din după-amiaza asta, Wanda?

— Pentru început, am putea să intrăm în piscină, iar apoi să ne odihnim în cameră. Ce părere ai?

Lorenzo traduce pe dată în limbajul lui cele două ordine ale Wandei: s-o contemple cum înoată doi kilometri şi să facă dragoste cu ea.

— Da, Wanda, mă încântă ideea.

Wanda zâmbeşte binevoitor: Lorenzo nu are de ales, dar e elegant din partea lui că se preface cu plăcere supus.

Îndreptându-se spre baie, el o lasă printr-o subtilă legănare din şolduri să-i admire talia zveltă, arcuirea şalelor. Ea visează cu voluptate că în curând va frământa cu amândouă mâinile fesele bărbatului.

Asta prefer eu la ei, zău dacă ştiu de ce!

În monologul ei interior, Wanda se foloseşte de fraze simple, ale căror turnuri populare îi dezvăluie originea. Din fericire, le aude doar ea.

Lorenzo revine în cămaşă de in şi slip mulat, gata s-o însoţească în piscină. Wanda n-a avut niciodată un însoţitor mai abil: nu are ochi decât pentru ea, nu-i plac decât prietenii ei, mănâncă la fel ca ea, se scoală la aceleaşi ore şi se arată de o bună dispoziţie constantă. Nu contează că apreciază totul sau că nu apreciază nimic, el îşi îndeplineşte rolul.

Dacă stau să mă gândesc, e impecabil. Dar nici eu nu sunt mai prejos.

Aici, ea nu se gândeşte la fizic, ci la comportament: Lorenzo se poartă ca un gigolo profesionist, dar Wanda ştie cum să se poarte cu un gigolo. Cu câţiva ani în urmă, în faţa atitudinii pline de atenţii, galante, ireproşabile a lui Lorenzo, ar fi fost tulburată de bănuieli şi l-ar fi suspectat de homosexualitate. Astăzi, puţin îi pasă dacă descoperă că Lorenzo se uită după bărbaţi; îi e de ajuns s-o reguleze bine şi pe cât de des are ea chef. Nimic altceva. Şi nici nu doreşte să ştie dacă, la fel ca atâţia alţii, se duce

cumva pe furiş la toaletă să-şi injecteze un produs care îi permite să stea drepți în fața ei…

Noi, femeile, ne pricepem atât de bine să ne prefacem… De ce să nu trişeze şi ei la rândul lor?

Wanda Winnipeg a ajuns la acel moment fericit din viața unei femei ambițioase când, în sfârşit, cinismul sfârşeşte prin a produce un lucru înțelept: eliberată de exigența morală, ea se bucură de viață aşa cum este ea şi de bărbați aşa cum sunt ei, fără să se indigneze.

Îşi consultă agenda şi verifică modul de organizare a vacanței. Wanda detestă să se plictisească, aşa că planifică tot: serate de binefacere, vizitarea unor vile, întâlniri cu prietenii, plimbări cu jet-schiul, masaje, deschiderea unor restaurante, inaugurări de cluburi de noapte, baluri costumate; nu prea mai rămâne loc pentru improvizație; ceasurile consacrate shopping-ului sau siestei au fost şi acestea planificate. Întreg personalul – inclusiv Lorenzo – deține o copie a acelei agende şi va trebui să se opună pisălogului care ar încerca să-i toace ca să obțină prezența doamnei Winnipeg la masa sau la partida sa de joc.

De-acum liniştită, închide ochii. Un miros de mimoză vine s-o deranjeze. Tulburată, se scoală, inspectează îngrijorată împrejurimile. Alertă falsă. Imaginația îi joacă feste. Parfumul tocmai i-a amintit că şi-a petrecut o parte din copilărie aici, că pe atunci era săracă şi că nu se numea Wanda Winnipeg. Nimeni n-o ştie şi nici n-o va şti. Şi-a reinventat total biografia şi a făcut în aşa fel încât să se creadă că s-a născut lângă Odessa, în Rusia. Accentul pe care şi

l-a format în cinci limbi – şi care îi pune atât de bine în valoare timbrul răguşit – acreditează mitul.

Ridicându-se, îşi scutură capul şi alungă amintirile. Adio, crâmpeie de trecut! Wanda controlează tot, corpul ei, comportamentul, afacerile, sexualitatea, trecutul ei, tot. Trebuie să petreacă o vacanță extraordinară. De altfel, a plătit pentru asta.

Săptămâna se desfăşoară perfect.

Cei doi trec de la dineuri „rafinate“ la dejunuri „delicioase“, fără a uita de seratele „divine“. Pretutindeni, conversații identice îi aşteaptă pe convivii lumii bune şi, în scurt timp, Wanda şi Lorenzo ştiu să discute, ca şi cum şi-ar fi petrecut toată vara pe Coasta de Azur, despre avantajele Disco Privilège, despre revenirea la modă a string-ului – „ce idee amuzantă, dar, dacă-ți permiți, de ce nu…“ –, despre jocul acela „epatant“ la care trebuie să mimezi titluri de filme – „dacă l-ați fi văzut pe Nick încercând să ne facă să ghicim *Pe aripile vântului*!“ –, despre maşina electrică „ideală pentru mersul la plajă, draga mea“, despre falimentul lui Aristotel Paropoulos şi mai ales despre avionul privat al bieților Sweetenson care s-a zdrobit– „un monomotor, draga mea, auzi tu, să iei un monomotor când îți poți permite bine mersi un avion ca lumea?“

În ultima zi, iahtul familiei Farinelli – „da, da, regele sandalelor italieneşti, cele fine, cu împletitură dublă peste gleznă, e singurul care contează“ – îi poartă pe Wanda şi pe Lorenzo pe apele liniştite ale Mediteranei.

Postfață

Cartea aceasta ține de scrisul interzis.

Cu un an în urmă, mi s-a oferit posibilitatea să regizez un film. Cum am fost nevoit să muncesc pentru a mă pregăti în vederea acestui lucru, a învăța să stăpânesc limbajul imaginii, al cadrului, al sunetului, al decupajului, n-am mai putut scrie. Apoi, în ajunul primului tur de manivelă, mi-a fost dat un contract care îmi interzicea schiul şi orice sport care presupune riscuri; când l-am semnat, mi s-a dat de înțeles că ar fi preferabil de asemenea să nu scriu, deşi, oricum, nu aş fi avut timp.

Era o provocare mult prea mare.

În timpul turnării şi al montajului, am profitat de rarele ore libere ca să mă izolez de echipă şi să redactez pe colțurile meselor, dimineața, la micul dejun, seara, în camerele de hotel, aceste nuvele pe care le aveam în minte de ceva vreme. Simțeam iarăşi fericirea scrisului clandestin, aceea din adolescență: umplutul paginilor recăpăta gustul plăcerilor suspecte.

De obicei, nuvelele se transformă în filme. Aici a fost invers. Nu doar că filmul mi-a îngăduit să scriu nuvele, dar, atunci când a fost terminat, ca să fac încă o dată lucrurile pe dos, am decis să adaptez scenariul original într-o nuvelă.

Filmul se numeşte Odette Toulemonde*, nuvela se numeşte la fel. Însă toți cei interesați de cinema şi de literatură care vor lua cunoştință de ambele forme vor remarca mai cu seamă diferențele, într-atât m-am străduit să spun aceeaşi poveste în două limbaje diferite, utilizând mijloace inegale: pe hârtie cuvintele, pe ecran imaginile.*

15 august 2006